

Súd: Krajský súd Prešov
Spisová značka: 11Co/60/2014
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8311201982
Dátum vydania rozhodnutia: 14. 04. 2015
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Peter Šamo
ECLI: ECLI:SK:KSPO:2015:8311201982.2

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Prešove v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Petra Šama a sudcov JUDr. Romana Tótha a JUDr. Jozefa Škraba, v právnej veci žalobkýň: 1/ I. N., bytom Z. XX, E., 2/ MUDr. H. N., bytom Z. XX, E., 3/ S. S., bytom O. E. XX, E., zastúpení JUDr. Vladimírom Cahajlom, advokátom, so sídlom Dlhý rad 16, Bardejov, proti žalovaným: 1/ Z. G., bytom H. XX, okres I. J. Y., zastúpený JUDr. Ing. Renátou Vorobeľovou, advokátkou, so sídlom Lipová 1, Humenné, 2/ KOOOPERATIVA poisťovňa a.s., Vienna Insurance Group, so sídlom Štefanovičova 4, Bratislava, o ochranu osobnosti, o odvolaní žalovaných v 1. a 2. rade proti rozsudku Okresného súdu Humenné č.k. 15C/27/2011 - 352 zo dňa 25.2.2014, jednomyselne takto

rozhodol:

M e n í rozsudok súdu prvého stupňa v jeho napadnutej časti tak, že žalovaný v 1. rade je p o v i n n ý zaplatiť každej zo žalobkýň sumu 23.000,- eur do 30 dní od právoplatnosti tohto rozsudku s tým, že v prevyšujúcej časti návrh žalobkýň z a m i e t a.

M e n í rozsudok súdu prvého stupňa v jeho napadnutej časti vo vzťahu k žalovanému v 2. rade tak, že návrh proti nemu z a m i e t a.

R u š í rozsudok súdu prvého stupňa vo výroku o náhrade trov a v tomto rozsahu mu vec v r a c i a na ďalšie konanie.

odôvodnenie:

Súd prvého stupňa napadnutým rozsudkom nepovolil prerušenie konania do právoplatného skončenia konania vedeného na Krajskom súde v Prešove pod sp. zn. 6Co/127/2010, nepripustil zmenu petitu žaloby tak, ako ju navrhli žalobkyne podaním zo dňa 14.1.2014, ďalej žalovaného v 1. rade a v 2. rade zaviazal spoločne a nerozdielne zaplatiť žalobkyniam v 1., 2. a 3. rade každej z nich po 350.000,- eur do 3 dní odo dňa právoplatnosti rozsudku. V prevyšujúcej časti žalobu zamietol. O trovách konania rozhodol tak, že žalovaní v 1. a 2. rade sú povinní spoločne a nerozdielne nahradiť žalobkyniam v 1., 2. a 3. rade trovy konania, o výške ktorých bude rozhodnuté do 30 dní odo dňa právoplatnosti rozhodnutia vo veci samej.

V dôvodoch tohto rozhodnutia uviedol, že žalobkyne sa podaným návrhom na ochranu osobnosti domáhali nemajetkovej ujmy v peniazoch s tým, aby žalovaný bol zaviazaný zaplatiť žalobkyni v 1. rade 50.000,- eur a žalobkyniam v 2. a 3. rade po 30.000,- eur. Návrh odôvodnil tým, že žalovaný zavinil usmrtenie Z. N., ich manžela a otca, spôsobil tak veľkú nenapraviteľnú citovú ujmu, pripravil ich o možnosť viesť s nebohým súkromný život a ochudobnil ich o sféru prirodzených vzťahov s jedným z najbližších rodinných príslušníkov, spôsobil stratu lásky a radosti s ním prežívaných. Ich manžel a otec zomrel na následky ťažkých zranení a v bolestiach, ktoré mu spôsobil žalovaný, keď ho ako oproti jazdiaceho motocyklistu zrazil osobným motorovým vozidlom dňa 24.1.2008 v čase o 17.35 hod. v

E.. Žalovaný z nedbanlivosti spôsobil jeho smrť a spáchal takýto čin ako vodič dopravného prostriedku v stave vylučujúcom spôsobilosť vykonávať túto činnosť, ktorú si privodil vplyvom návykovej látky, čím spáchal prečin usmrtienia podľa § 149 ods. 1, 4 Trestného zákona. Žalovaný bol právoplatne odsúdený a bol mu uložený trest odňatia slobody v trvaní štyri a pol roka a tiež trest zákazu činnosti viesť motorové vozidlá všetkých druhov na 8 rokov. Vzhľadom na charakter, závažnosť a následky zásahu žalovaného do ich rodinného života nie je morálna satisfakcia postačujúca.

Ďalej súd v dôvodoch konštatoval, že rozsudkom č.k. 15C/27/2011 - 166 zo dňa 12.6.2012 súd zaviazal žalovaného zaplatiť žalobkyni v 1. rade náhradu nemajetkovej ujmy vo výške 15.000,- eur a žalobkyniam v 2. a v 3. rade po 8.000,- eur, ako aj nahradiť im trovy konania. V dôsledku odvolania žalobkýň i žalovaného bola vec preskúmaná Krajským súdom v Prešove a uznesením č.k. 11Co/83/2012 - 236 zo dňa 7.5.2013 odvolací súd zrušil rozsudok súdu prvého stupňa a vec mu vrátil na ďalšie konanie. V dôvodoch rozhodnutia, okrem iného, uviedol, že zavinená smrť blízkej osoby môže vzhľadom ku vzájomným úzkym a pevným sociálnym, morálnym, citovým a kultúrnym väzbám predstavovať natoľko vážnu nemateriálnu ujmu pre rozvíjanie a napĺňanie osobnosti pozostalých, že môže byť kvalifikovaná ako ujma znižujúca ich dôstojnosť či vážnosť v spoločnosti. Ide však o nárok odlišný od nároku na náhradu škody v zmysle ustanovenia § 448 a § 449 Občianskeho zákonníka. Z návrhu žalobkýň je zrejmé, že neuplatňujú nárok na náhradu škody, ale nárok na náhradu nemajetkovej ujmy v zmysle § 13 ods. 2 Občianskeho zákonníka. Ide o iný nárok než o nárok na náhradu škody a s tým súvisí aj iné kritérium pre posudzovanie jej výšky. V zmysle § 13 ods. 3 Občianskeho zákonníka, výšku náhrady podľa odseku 2 určí súd s prihliadnutím na závažnosť vzniknutej ujmy a na okolnosti, za ktorých k porušeniu práva došlo. Odvolací súd mal za to, že práve okolnosti, za ktorých k porušeniu práva došlo, súd prvého stupňa neposúdil správne, keď predovšetkým mal vychádzať z rozsudku Okresného súdu Humenné sp. zn. 4T/65/2008 zo dňa 22.9.2008. Práve nesprávne vyhodnotenie tohto kritéria viedlo súd prvého stupňa k nesprávnemu rozhodnutiu. Úlohou súdu prvého stupňa preto z hľadiska výšky náhrady nemajetkovej ujmy podľa § 13 ods. 3 Občianskeho zákonníka bolo znova prihliadnuť na závažnosť vzniknutej ujmy a na okolnosti, za ktorých k porušeniu práva došlo, pričom okolnosti, za ktorých k porušeniu práva došlo, sú jasne vymedzené v spomínanom trestnom rozsudku. Úlohou súdu prvého stupňa bolo rozhodnúť aj o zmenenom návrhu žalobkýň a súčasne zväziť, či preruší konanie podľa § 109 ods. 2 písm. c/ O.s.p. v súvislosti s konaním vedeným na Krajskom súde v Prešove vo veci sp. zn. 6Co/127/2010. Odvolací súd zároveň v zrušujúcom uznesení konštatoval, že KOOOPERATIVA poisťovňa, a.s. Vienna Insurance Group, Bratislava, nevstupuje do konania ako vedľajší účastník na strane žalovaného, ako to navrhli žalobkyne, a to vzhľadom na stanovisko tohto subjektu zo dňa 25.4.2013, v ktorom poisťovňa uviedla, že v danej veci nevstupuje do konania s poukazom na právny záver vyslovený v uznesení Najvyššieho súdu SR zo dňa 20.4.2011 sp. zn. 4Cdo/168/2009, v ktorom NS SR vyslovil zjednocujúce právne stanovisko k otázke rozsahu krytia nárokov povinným zmluvným poistením.

Na pojednávaní dňa 10.9.2013 žalobkyne doručili súdu návrh, ktorým žiadali rozšíriť okruh účastníkov na strane žalovaného o žalovaného v 2. rade, a to tak, aby ako žalovaný v 2. rade vystupovala KOOOPERATIVA poisťovňa, a.s. Vienna Insurance Group, Bratislava. Poukázali pritom na návrh Generálneho advokáta Súdneho dvora Európskej únie v konaní č. 940172 SK o prejudiciálnej otázke C-22/12 E., ktorá je identická ako táto vec, a z ktorého vyplýva, že ako prejudiciálna sa rieši otázka, či sa článok 3 ods. 1 Smernice Rady 72/166/EHS z 24.4.1972 a článok 1 ods. 1 tretej Smernice Rady 90/232/EHS zo dňa 14.5.1990 majú vykladať v tom zmysle, že povinné poistenie zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel obvykle nachádzajúcich sa na území členského štátu pokrýva náhradu nemajetkovej ujmy spôsobenej obeti alebo blízkym osobám obeti po dopravnej nehode, ktorá sa stala v tomto kontexte v rozsahu, v akom uvedená náhrada škody vyplýva vzhľadom na zodpovednosť poisteného za škodu z vnútroštátneho práva uplatniteľného na spor vo veci samej. K veci Generálny advokát Súdneho dvora EÚ pripojil aj konanie C-277/12 o výške náhrady ujmy na zdraví, kde sa rieši otázka, či sa článok 3 Smernice 72/166 a článok 1 ods. 1 a 2 Smernice 84/5 majú vykladať v tom zmysle, že bránia vnútroštátnej právnej norme stanovujúcej z titulu náhrady škody, ktorú môže byť poisťovateľ povinný zaplatiť z dôvodu náhrady nemajetkovej ujmy vyplývajúcej zo skutočnosti, že človek, na ktorom dotknutá osoba závisela, zahynul pri dopravnej nehode, nižšie maximálne záruky, ako sú minimálne záruky stanovené na náhradu ujmy na zdraví uvedeným článkom Smernice. Z toho vyplýva, aby bez toho, že by boli dotknuté vyššie záruky, ktoré môžu byť stanovené členskými štátmi, každý členský štát požaduje, aby pre povinné zmluvné poistenie bolo najmenej 350.000,- ECU (európska cenová jednotka - EUR) v prípade osobnej ujmy, ak je iba jeden poškodený. Ak je pri jednej poisťnej

udalosti viac ako jeden poškodený, táto suma sa vynásobí počtom poškodených. Zároveň navrhli, aby súd pripustil zmenu žaloby, a to tak, že žalovaní v 1. a 2. rade sú povinní spoločne a nerozdielne zaplatiť žalobkyniam v 1., 2. a 3. rade náhradu nemajetkovej ujmy každej vo výške po 450.000,- eur.

Uznesením č.k. 15C/27/2011 - 267 zo dňa 2.10.2013 súd pripustil rozšírenie okruhu účastníkov na strane žalovaného a pripustil, aby do konania ako žalovaný v 2. rade vstúpila KOOOPERATIVA poisťovňa, a.s. Vienna Insurance Group, Bratislava, uznesením č.k. 15C/27/2011 - 269 zo dňa 2.10.2013 pripustil zmenu návrhu tak, že žalovaný v 1. rade a žalovaný v 2. rade sú povinní spoločne a nerozdielne zaplatiť každej žalobkyni náhradu nemajetkovej ujmy po 450.000,- eur.

Ďalej v dôvodoch svojho rozsudku poukázal na rozsudok zo dňa 24.10.2012 Súdneho dvora vo veci C-22/12, ktorého predmetom bol návrh na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 267 ZFEÚ, podaný rozhodnutím Krajského súdu v Prešove z 8. novembra 2011, ktorý súvisí s konaním H. E. proti V. K. a G. E.. Z rozsudku Súdneho dvora z 24. októbra 2013 vo veci C-22/12 vyplýva, že ustanovenia dotknutých Smerníc Rady sa majú vykladať v tom zmysle, že povinné poistenie zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla má pokrývať aj náhradu nemajetkovej ujmy spôsobenej blízkym osobám obetí usmrtených pri dopravnej nehode, ak jej náhradu na základe zodpovednosti poisteného za škodu upravuje vnútroštátne právo uplatniteľné v spore vo veci samej, pričom podľa článku 55 rozsudku, členské štáty majú zaručiť, aby náhrada škody podľa ich vnútroštátneho práva zodpovednosti za škodu z dôvodu nemajetkovej ujmy, ktorú utrpeli blízki rodinní príslušníci osôb, ktoré sa stali obeťami dopravnej nehody, bola krytá povinným poistením v určitých minimálnych sumách určených v článku 1 ods. 2 druhej Smernice, t.j. vo výške 350.000,- ECU, v prípade, ak je iba jeden poistený; ak je pri jednej poistnej udalosti viac ako jeden poškodený, táto suma sa vynásobí počtom poškodených.

Na základe uvedeného potom súd konštatoval, že žaloba bola podaná dôvodne, a to tak voči žalovanému v 1. rade, ako aj voči žalovanému v 2. rade. Z rozsudku Súdneho dvora jednoznačne vyplýva, že zodpovednosť žalovaného, ktorá podľa vnútroštátneho práva v tomto prípade vyplýva z ustanovenia § 11 a § 13 Občianskeho zákonníka, vznikla na základe dopravnej nehody a mala občianskoprávnu povahu, teda že sa na ňu vzťahuje vnútroštátne hmotné právo zodpovednosti za škodu, na ktoré odkazujú uvedené Smernice. Taktiež z predmetného rozsudku vyplýva povinnosť členského štátu zabezpečiť, aby zodpovednosť za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel, ktorá sa uplatňuje podľa ich vnútroštátneho práva, bola krytá poistením v súlade s ustanoveniami prvej, druhej a tretej Smernice, a teda je na mieste zaviazat' povinnosťou za takúto škodu aj príslušnú poisťovňu, t.j. žalovaného v 2. rade. V konaní bolo preukázané, že v čase dopravnej nehody bolo motorové vozidlo žalovaného v 1. rade, ktorým spôsobil dopravnú nehodu, následkom ktorej zomrel manžel a otec žalobkyní, poistené poistením zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla, ktoré bolo uzatvorené u žalovaného v 2. rade. Z poistnej zmluvy vyplýva, že maximálny limit plnenia z jednej škodovej udalosti je v prípade rizika škody na zdraví a nákladov pri usmrtení 5.000.000,- eur bez ohľadu na počet zranených alebo usmrtených. Z rozsudku Okresného súdu Humenné sp. zn. 4T/65/2008 zo dňa 22.9.2008, ktorým bol žalovaný v 1. rade uznaný vinným, že inému z nedbanlivosti spôsobil smrť a spáchal taký čin ako vodič dopravného prostriedku v stave vylučujúcom spôsobilosť vykonávať takú činnosť, ktorú si privodil vplyvom návykovej látky, vyplýva, že žalovaný tak konal ako vodič dopravného prostriedku v stave vylučujúcom spôsobilosť vykonávať túto činnosť, ktorú si privodil vplyvom požitia alkoholických nápojov. Nielen samotná hladina alkoholu v krvi, ale aj príznaky ovplyvnenia, ktoré sám popísal, jednoznačne potvrdzujú, že žalovaný v čase dopravnej nehody bol v stave vylučujúcom riadne vykonávať činnosť vodiča a dodržiavať všetky zákonné povinnosti a obmedzenia. Nevenoval sa bezpečne riadeniu svojho motorového vozidla, v alkoholovom opojení sa domnieval, že sa vyhýba prekážke, hoci v skutočnosti žiadnu prekážku, a teda dôvod na prejedenie do druhého jazdného pruhu nemal, a tak doň prešiel, kde narazil do poškodeného. Pri určovaní druhu trestu a jeho výmery súd prihliadal však aj na usporiadané pomery žalovaného a pozitívnu možnosť nápravy. Podľa uznesenia Krajského súdu v Prešove sp. zn. 11Co/83/2013 zo dňa 7.5.2013 mal súd vychádzať aj z okolností, za ktorých k porušeniu práva došlo, a preto aj tieto súd zohľadnil v rozhodnutí s tým, že prihliadol aj na správanie sa žalovaného v 1. rade po nehode, na vyjadrenie úprimnej ľútosti a ponuku finančnej pomoci žalobkyniam v súvislosti s pohrebnými nákladmi. Na základe takto zisteného skutkového stavu súd zaviazal žalovaných v 1. a 2. rade zaplatiť spoločne a nerozdielne žalobkyniam v 1. až 3. rade náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch každej po 350.000,- eur, a to v súlade s druhou Smernicou č. 84/5/EHS, a v prevyšujúcej časti žalobu zamietol. Zároveň nepovolil prerušenie konania do právoplatného skončenia veci vedenej na Krajskom súde v Prešove pod sp. zn. 6Co/127/2010, nakoľko

prejudiciálne otázky, ktorých riešenie malo vplyv na rozhodnutie v tejto veci, boli rozhodnuté rozsudkom Súdneho dvora zo dňa 24. októbra 2013. Rovnako neprípustil zmenu petitu žaloby tak, ako to navrhli žalobkyne podaním zo dňa 14.1.2014, nakoľko nebol súhlas ostatných účastníkov, ktorí konajú sami za seba, na pripustenie takejto zmeny žaloby. O trovách konania rozhodol podľa § 142 ods. 1 v spojení s § 151 ods. 3 O.s.p..

Proti tomuto rozsudku podal včas odvolanie žalovaný v 2. rade a navrhol, aby odvolací súd rozsudok súdu prvého stupňa zmenil a návrh žalobkyň zamietol a súčasne, aby tieto mu nahradili trovy konania. Predovšetkým poukázal na to, že sa nestotožňuje s právnym názorom okresného súdu, ktorý svoje závery opiera v podstate len o rozsudok Súdneho dvora EÚ zo dňa 24.10.2013 vo veci C-22/12, pretože v odôvodnení vôbec neuviedol znenie, podľa ktorého článok 3 ods. 1 Smernice Rady 72/166/EHS z 24.4.1972 o aproximácii právnych predpisov členských štátov, týkajúcich sa poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú motorovými vozidlami a kontroly plnenia povinnosti poistenia tejto zodpovednosti, článok 1 ods. 1, 2 druhej Smernice Rady 84/5/EHS z 30.12.1983 o aproximácii právnych predpisov členských štátov, týkajúcich sa poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel, zmenenej a doplnenej Smernicou Európskeho parlamentu a Rady 2005/14/ES z 11.5.2005, a článok 1 prvý odsek tretej Smernice Rady 90/232/EHS zo 14.5.1990 o aproximácii právnych predpisov členských štátov, týkajúcich sa poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel, sa majú vykladať v tom zmysle, že povinné poistenie zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla má pokrývať aj náhradu nemajetkovej ujmy spôsobenej blízkym osobám obetí usmrtených pri dopravnej nehode, ak jej náhradu na základe zodpovednosti poisteného za škodu upravuje vnútroštátne právo uplatniteľné v spore vo veci samej. Smernice uvedené v rozhodnutí Európskeho súdneho dvora boli v roku 2009 konsolidované Smernicou 2009/2013. Primárnym cieľom tzv. motorových smerníc bolo zjednodušiť voľný pohyb motorových vozidiel a zabezpečiť na vnútornom trhu jednotné rámcové podmienky v oblasti povinného poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel. Na druhej strane bolo účelom týchto Smerníc zabezpečiť zlepšenie ochrany obetí dopravných nehôd v Európskej únii v oblasti právnej úpravy poistenia prostredníctvom zabezpečenia minimálneho štandardu a umožnenie účinného uplatňovania nároku na náhradu škody zo strany obetí. V zmysle judikatúry Európskeho súdneho dvora z predmetu prvej, druhej a tretej Smernice, ako aj z ich znenia vyplýva, že ich cieľom nie je harmonizácia zodpovednosti za škodu členských štátov a že podľa súčasného práva Spoločenstva samotné členské štáty môžu voľne upraviť zodpovednosť za škodu pri nehodách spôsobených prevádzkou motorových vozidiel. Európsky súdny dvor vo svojom rozsudku Farrell C-356/05 uviedol, že povinnosť poistného krytia cestujúcich je definovaná právnymi predpismi Spoločenstva, rozsah odškodnenia upravuje predovšetkým vnútroštátne právo. V zmysle bodu 22 Smernice 2009/103/ES škody na zdraví a škody na veciach, ktoré utrpeli chodci, cyklisti a iní nemotorizovaní užívatelia cesty, ktorí sú obvyčajne najslabšími účastníkmi nehody, by malo pokrývať povinné poistenie vozidla účastného na nehode, ak majú nárok na náhradu škody podľa vnútroštátneho občianskeho práva. Toto ustanovenie nepredurčuje zodpovednosť za škodu alebo výšku náhrady za škodu pri konkrétnej nehode podľa vnútroštátnych právnych predpisov. Vzhľadom na vyššie uvedené je zrejmé, že určenie rozsahu odškodnenia obetí pri dopravných nehodách je vyhradené pre členské štáty Európskej únie. Okresný súd v zmysle svojho rozhodnutia priznal tzv. motorovým smerniciam priamy účinok. Smernice majú špeciálne postavenie v rámci komunitárneho práva Spoločenstva a sú záväzné pre členské štáty. Smernica je vždy adresovaná členským štátom. Nezaväzuje a nezakladá priamo práva a povinnosti fyzickým a právnickým osobám a vyžaduje si transpozíciu do vnútroštátneho práva formou aktu členského štátu. Lehotu na transpozíciu do právneho poriadku členského štátu upravuje priamo Smernica. Tzv. motorové smernice boli transponované do právneho poriadku Slovenskej republiky práve zákonom č. 381/2001 Z.z. o povinnom zmluvnom poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla a jeho následnými novelami. V prípade Smerníc ustanovenie článku 249 Zmluvy o založení Európskych spoločenstiev nepredpokladá ich priamu aplikovateľnosť. O Smernici zmluva hovorí, že zaväzuje členský štát, a to len čo do cieľa, ktorý sa má dosiahnuť. Európsky súdny dvor však čiastočne za splnenia určitých podmienok priznal Smerniciam obdobný účinok, aký majú Nariadenia, a to v prípadoch, že štát neimplementoval Smernicu v určenom čase alebo stanoveným spôsobom a pritom sú splnené podmienky na priznanie priameho účinku. Významným rozhodnutím Európskeho súdneho dvora v tomto prípade je rozhodnutie vo veci Marshall C-152/84, v ktorom Európsky súdny dvor argumentoval, že

a) Smernica nemôže sama osebe ukladať povinnosti jednotlivcom, a preto nemôže byť ustanovenie Smernice použité proti nemu,

b) článok 249 Zmluvy o európskom spoločenstve priznáva záväznosť Smernice len voči členským štátom, nie jednotlivcom.

S poukazom na už uvedené je pre priamy účinok Smernice potrebné, aby boli naplnené podmienky:

a) jasný, presný a dostatočne určitý záväzok obsiahnutý v Smernici,

b) nepodmienečný záväzok,

c) uplynutie času na transpozíciu Smernice do vnútroštátneho poriadku,

d) nejde o záväzok, ktorý priamo ukladá povinnosť jednotlivcovi.

Žalovaný v 2. rade uviedol, že Európsky súdny dvor vo svojom rozhodnutí C-22/12, o ktorý okresný súd opiera svoju argumentáciu, nevyslovil nesprávnu transpozíciu tzv. motorových smerníc, ale výslovne rozhodol, že povinné poistenie zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla má pokrývať aj náhradu nemajetkovej ujmy spôsobenej blízkym osobám obetí usmrtených pri dopravnej nehode, ak jej náhradu na základe zodpovednosti poisteného za škodu upravuje vnútroštátne právo uplatniteľné v spore vo veci samej. Žalovaný zastáva právny názor, že slovenská právna úprava nezahŕňa právo na ochranu osobnosti a z nej vyplývajúci nárok na náhradu nemajetkovej ujmy pri porušení tohto práva pod náhradu škody, ktorú je možné uplatniť z povinného zmluvného poistenia, a preto rozhodnutie okresného súdu o pasívnej zodpovednosti žalovaného v 2. rade nie je správne. V súvislosti s rozhodnutím Európskeho súdneho dvora C-22/12 žalovaný zdôraznil predovšetkým to, že v uvedenej veci dopravná nehoda bola spôsobená na území Českej republiky a v zmysle Dohovoru o práve použiteľnom na dopravné nehody uzavretého v Haagu 4.5.1971 (v SR uverejnený ako vyhláška č. 130/1976), ktorý ratifikovala Slovenská aj Česká republika, ako i ďalšie krajiny rozhodným právom sú vnútorné predpisy štátu, na území ktorého došlo k nehode. Vzhľadom k týmto skutočnostiam Európsky súdny dvor vyslovil svoje právne stanovisko a rozhodnutie v právnej veci C-22/12, na ktorú sa vzťahuje rozhodné právo - právo Českej republiky, ktoré odlišne od slovenského práva upravuje odškodnenie pre pozostalých v prípade usmrtenia. Česká právna úprava, konkrétne Občiansky zákonník, ustanovuje v § 444 ods. 3, že v prípade usmrtenia prináleží pozostalým jednorazové odškodnenie, a to manželovi alebo manželke 240.000,- Kč, každému dieťaťu 240.000,- Kč, každému rodičovi 240.000,- Kč, každému rodičovi pri strate doposiaľ nenarodeného počatého dieťaťa 85.000,- Kč, každému súrodencovi pozostalého 175.000,- Kč, každej ďalšej bližšej osobe žijúcej v spoločnej domácnosti s usmrtením v dobe vzniku udalosti, ktorá bola príčinou škody na zdraví následkom jeho smrti 240.000,- Kč. Žalovaný v 2. rade zdôraznil, že slovenská právna úprava pod pojmom škody nerozumie nemajetkovú ujmu, teda ujmu, ktorú je povinná uhradiť osoba, ktorá zásah do osobnostných práv spôsobila, ak iný spôsob nápravy nie je možný, naopak tieto pojmy striktné odlišuje. V zmysle § 4 ods. 2 písm. a/ zák. č. 381/2001 Z.z. o povinnom zmluvnom poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla má poistený z poistenia zodpovednosti právo, aby poisťovateľ za neho nahradil poškodenému uplatnené preukázané nároky na náhradu škody na zdraví a nákladov pri usmrtení. V prípade usmrtenia poškodeného majú rodinní príslušníci poškodeného nárok na náhradu nákladov na výživu a nákladov spojených s pohrebom, a to vychádzajúc z ustanovení Občianskeho zákonníka platného na území SR. Náhrada nemajetkovej ujmy nespadá pod rozsah poistenia upraveného v § 4 vyššie citovaného zákona, a preto žalobkyne nemajú nárok vymáhať túto náhradu od žalovaného v 2. rade, a to ani po vydaní rozhodnutia Európskeho súdneho dvora C-22/2012, nakoľko uvedené rozhodnutie je záväzné len inter partes a vzhľadom na odlišné rozhodné právo, ktoré je aplikovateľné v danej veci, ho nemožno použiť ako argumentáciu v tejto prejednávanej veci. Žalovaný zastáva aj po vydaní rozhodnutia Európskeho súdneho dvora C-22/2012 právny názor, že nemajetková ujma nie je krytá z povinného zmluvného poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla. Bezprostredne s otázkou rozsahu poistného krytia súvisí aj otázka existencie pasívnej legitímácie poisťovne. Táto podľa názoru žalovaného v 2. rade nemôže byť daná v prípade, ak predmet konania tvorí právo na náhradu nemajetkovej ujmy podľa ust. § 13 ods. 2 Občianskeho zákonníka. Nakoniec žalovaný zdôraznil, že v priebehu súdneho konania vzniesol námietku premlčania s relevantnou právnou argumentáciou, o ktorej námietke sa prvostupňový súd v odôvodnení svojho rozhodnutia ani len nezmienal a s touto sa vôbec nevyporiadal. Celkovú priznanú výšku náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch považoval žalovaný za vysoko predimenzovanú, vôbec nenapĺňajúcu elementárnu funkciu inštitútu náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch, ale skôr hraničiacu s inštitútom bezdôvodného obohatenia.

Odvolanie proti rozsudku súdu prvého stupňa podal aj žalovaný v 1. rade. Poukázal predovšetkým na to, že žalobkyne v 1. - 3. rade žiadajú neprimerané zadostučinenie vzhľadom na možnosti priemerného človeka zarábajúceho v Slovenskej republike, keď výška priemernej mzdy sa pohybuje mesačne od 580,- eur v stavebníctve, kde má len príležitostný príjem. Mal za to, že určená výška peňažnej náhrady,

ktorú súd určil, je vzhľadom na príjmy a majetkové pomery neprimeraná, nakoľko žalovaný má len príležitostný príjem a len s veľkými ťažkosťami si dokáže nájsť pracovné miesto a zaradiť sa do bežného života po návrate s výkonu trestu. Navrhol rozsudok súdu prvého stupňa zrušiť a vec vrátiť na ďalšie konanie. Prípadne zmeniť a žalobu v celom rozsahu zamietnuť.

Vo vyjadrení na odvolanie žalovaných žalobkyne navrhli rozsudok súdu prvého stupňa potvrdiť.

Odvolací súd v zmysle § 212 ods. 1 O.s.p. prejednal vec v medziach, v ktorých sa odvolatelia domáhali jej preskúmania a dospel k záveru, že odvolanie žalovaného v 1. rade je čiastočne dôvodné a odvolanie žalovaného v 2. rade je dôvodné.

Súd prvého stupňa vychádzal pri uplatnení nároku podľa § 13 ods. 1 - 3 Občianskeho zákonníka jednak z právoplatného rozsudku Okresného súdu Humenné sp. zn. 4T/65/08, podľa ktorého žalovaný v 1. rade bol uznaný vinným, že dňa 24.1.2008 v čase o 17.35 hod. v E. po miestnej komunikácii ul. Z. viedol osobné motorové vozidlo zn. Honda SUTTLE 1.6i, EČ HE - 274AJ, v rozpore s povinnosťami vodiča ustanovenými v § 4 ods. 2 písm. c/ a § 4 ods. 3 písm. b/ zák. č. 315/1996 Z.z. o premávke na pozemných komunikáciách v znení neskorších predpisov, s hladinou 0,99 mg/l alkoholu v dychu, v dôsledku ktorého sa náležite nevenoval vedeniu vozidla a situácii v cestnej premávke, s vozidlom prešiel do protismeru, kde ľavou prednou časťou vozidla zrazil oproti jazdiaceho motocyklistu Z. N., nar. XX.X.XXXX, jazdiaceho v svojom jazdnom pruhu po pravej strane vozovky, ktorý v dôsledku zrážky utrpel ťažké zranenia, ktorým dňa 27.2.2008 podľahol. Teda, žalovaný v 1. rade inému z neobstaranosti spôsobil smrť a spáchal taký čin, ako vodič dopravného prostriedku v stave vylučujúcom spôsobilosť vykonávať takúto činnosť, ktorú si privodil vplyvom návykovej látky, čím spáchal prečin usmrtenia podľa § 149 ods. 1, 4 Trestného zákona. Bol mu uložený trest odňatia slobody na 4 a pol roka a trest zákazu činnosti viesť motorové vozidlá všetkých druhov na 8 rokov. Súd prvého stupňa mal za to, že žalovaný v 1. rade zasiahol do práva na ochranu osobnosti žalobkýň v 1. - 3. rade s tým, že v danom prípade nestačí zadosťučinenie podľa ods. 1 § 13 Občianskeho zákonníka, najmä preto, že bola v značnej miere znížená dôstojnosť fyzickej osoby, a preto má táto právo na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch. Zdôraznil, že pri určení jej výšky vychádzal z ust. § 13 ods. 3 Občianskeho zákonníka a túto určil s prihliadnutím na závažnosť vzniknutej ujmy a na okolnosti, za ktorých k porušeniu práva došlo. Súčasne, pokiaľ ide o žalovaného v 2. rade, vychádzal z rozhodnutia Európskeho súdneho dvora vo veci C-22/12. Odvolací súd v tejto súvislosti zhodne so súdom prvého stupňa má za to, že žalovaný v 1. rade neoprávnene zasiahol do práva na ochranu osobnosti žalobkýň v 1. - 3. rade tým, že zasiahol do práva na rodinný život, keď v dôsledku vyššie opísaného konania spôsobil smrť otca a manželku žalobkýň. V tomto smere boli zistenia súdu prvého stupňa správne. Pokiaľ však ide o výšku náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch, je treba vychádzať z ust. § 13 ods. 3 Občianskeho zákonníka, to znamená určiť ju s prihliadnutím na závažnosť vzniknutej ujmy a na okolnosti, za ktorých k porušeniu práva došlo. Závažnosť ujmy i okolnosti, za ktorých k porušeniu práva došlo, nepochybne vyplýva z opisu skutku v rozsudku Okresného súdu Humenné sp. zn. 4T/65/08. Odvolací súd z týchto kritérií vychádzal a so zreteľom na ne dospel k záveru, že v danom prípade výška náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch zodpovedá sume 23.000,- eur. Odvolací súd v tejto súvislosti poukazuje na rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 3Cdo/228/2012 z 26.9.2013, v ktorom súd riešil podobný prípad a v ktorom bola stanovená výška nemajetkovej ujmy v peniazoch v rovnakej sume. V uvedenom prípade došlo k smrteľnému zraneniu vodiča, jeho spolujazdkyne a k ťažkým zraneniam samotného žalobcu.

Pokiaľ ide o žalovaného v 1. rade, treba zdôrazniť, že v danom prípade išlo z jeho strany o neoprávnený zásah do osobnostných práv fyzických osôb, ktorý bol vyvolaný osobitnou povahou prevádzky dopravného prostriedku. Je teda osobou zodpovednou za zásah do osobnostných práv fyzickej osoby ako prevádzkovateľa motorového vozidla, ktorý zodpovedá za škodu spôsobenú prevádzkou tohto vozidla v zmysle § 427 a nasl. Občianskeho zákonníka a jeho pasívna legitímácia vyplýva z analogického použitia § 427 a nasl. Občianskeho zákonníka. V danom prípade však jeho zodpovednosť vyplýva aj z ust. § 420 Občianskeho zákonníka. Vznik právneho vzťahu, obsahom ktorého je na jednej strane právo domáhať sa ochrany podľa § 11 Občianskeho zákonníka a na druhej strane povinnosť znášať sankcie uložené súdom je podmienený tým, že ide o zásah neoprávnený a tiež objektívne spôsobilý privodiť ujmu na osobnosti. Účastníkom, ktorý je v rámci tohto právneho vzťahu nositeľom uvedeného oprávnenia, je fyzická osoba, do osobnostných práv ktorých bolo zasiahnuté a účastníkom, ktorý je nositeľom povinnosti upustiť od neoprávnených zásahov do práva na ochranu osobnosti alebo odstrániť následky zásahov alebo poskytnúť primerané zadosťučinenie je fyzická alebo právnická osoba,

ktorá sa dopustila určitého konania neoprávnene zasahujúceho do chránených osobnostných práv. Predpokladom úspešného uplatnenia práva na ochranu osobností je nielen zistenie, že žalobcovia sú fyzickými osobami, ktorých osobnostné práva boli porušené, ale rovnako tiež zistenie, že žalovaný v 1. rade sa dopustil toho konania, ktoré žalobcovia v konaní skutkovo vymedzili a považovali za zásah do ich chránených osobnostných práv. Obe zisťovania sú súčasťou skúmania, kto je v tom ktorom konaní vecne legitimovaný. Odvolací súd v tejto súvislosti ďalej uvádza, že smrť rodinného príslušníka žalobkýň v 1. - 3. rade pri dopravnej nehode, ktorá bola spôsobená konaním žalovaného v 1. rade je neoprávneným zásahom do ich práva na súkromný a rodinný život. Medzi otcom a manželom žalobkýň v 1. - 3. rade existovali sociálne, morálne, citové a kultúrne vzťahy vytvorené v rámci ich súkromného rodinného života, a preto porušením práva na život jedného z nich došlo k nedovolenému zásahu do práva na súkromie druhej z týchto osôb. Takýmto protiprávnym zásahom bola spôsobená ujma, ktorá či už čiastočne alebo úplne bráni napĺňať citové potreby. Teda vznikla nemajetková ujma postihujúca inú ako majetkovú sféru, t.j. sféru osobnostnú, ku ktorej nepochybne patrí aj emocionálna sféra. Ak dôjde k smrti jedného z členov rodinného vzťahu, pozostalá osoba môže utpieť citovú ujmu vo forme šoku, smútku zo straty blízkej osoby a tak isto aj spoločensva s blízkou osobou. Zásah do emocionálnej sféry fyzickej osoby spôsobený protiprávnym konaním tretej osoby, následkom ktorého je úmrtie blízkej osoby zakladá právo domáhať sa ochrany osobnosti podľa ustanovenia Občianskeho zákonníka o ochrane osobnosti.

Odvolací súd v tejto súvislosti poukazuje na rozhodnutia Najvyššieho súdu SR 1Cdo 77/2009, 4Cdo 168/2009 a 2Cdo 194/2011. Súčasťou práva na ochranu súkromia chráneného ustanovením § 11 Občianskeho zákonníka je aj rodinný život spočívajúci v udržiavaní a rozvíjaní vzájomných citových, morálnych a sociálnych väzieb medzi najbližšími osobami a konanie, ktoré spôsobilo násilné pretrhnutie týchto väzieb stratou člena rodiny je konaním nesúcim znaky neoprávneného zásahu do chránených osobnostných práv pozostalých členov rodiny. Uvedená výška nemajetkovej ujmy v peniazoch priznaná týmto rozsudkom zohľadňuje závažnosť vzniknutej ujmy i okolnosti, za ktorých k porušeniu práva došlo. Z týchto dôvodov preto odvolací súd podľa § 220 O.s.p. zmenil rozsudok súdu prvého stupňa v jeho napadnutej časti tak, že žalovaný v 1. rade je povinný zaplatiť každej zo žalobkýň sumu 23.000,- eur a to do 30 dní od právoplatnosti rozsudku s tým, že v prevyšujúcej časti návrh žalobkýň zamietol.

Odvolací súd zmenil rozsudok súdu prvého stupňa v jeho napadnutej časti vo vzťahu k žalovanému v 2. rade tak, že návrh proti nemu zamietol a to jednak z dôvodu premlčania nároku proti tomuto žalovanému. Návrh žalobkýň bol podaný 25.2.2011 a rozsudok vo veci 4T/65/08 Okresného súdu Humenné bol právoplatný 19.3.2009, teda v tom čase už došlo k zásahu do práva na ochranu ich osobnosti, pričom žaloba proti žalovanému v 2. rade bola uplatnená podaním žalobkýň zo dňa 9.9.2013 (viď č. I. 242 spisu). Právo na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch sa premlčuje vo všeobecnej trojročnej lehote, a teda v danom prípade vo vzťahu k žalovanému v 2. rade uplynula 20.3.2012. Pri stanovení tejto lehoty súd vychádzal z právoplatného rozsudku Okresného súdu Humenné 4T/65/08, ktorý nadobudol právoplatnosť 19.3.2009 a najneskôr od tohto momentu už mohli žalobkyne v 1. - 3. rade svoj nárok vo vzťahu k žalovanému v 2. rade uplatniť. Druhým dôvodom, pre ktorý bolo treba žalobu proti tomuto žalovanému zamietnuť je skutočnosť, že rozsudok Súdneho dvora EÚ vo veci E. proti K. a E. C-22/12 poukázal na to, že povinnosť krytia škôd poistením zodpovednosti za škodu spôsobenú tretím osobám motorovými vozidlami sa odlišuje od rozsahu náhrady tejto škody vyplývajúcej zo zodpovednosti poisteného za škodu. Zatiaľ čo povinnosť krytia poistením je zabezpečená a definovaná právnou úpravou EÚ, rozsah náhrady škody sa výhradne spravuje vnútroštátnym právom. V tejto súvislosti už Súdny dvor EÚ rozhodol, že z cieľa prvej, druhej a tretej motorovej smernice, ako aj z ich znenia vyplýva, že zámerom smerníc nie je harmonizácia režimov zodpovednosti za škodu v členských štátoch a podľa súčasného stavu právneho poriadku EÚ sú členské štáty stále oprávnené autonómne upraviť režim zodpovednosti za škodu, ktorý sa uplatňuje na dopravné nehody spôsobené prevádzkou motorových vozidiel. Z právnej úpravy de lege lata jasne vyplýva, že právna úprava v Slovenskej republike v § 16 Občianskeho zákonníka jasne rozlišuje medzi škodou a ujmu spôsobenou zásahom do osobnostného práva a že podľa § 4 ods. 2 písm. a/ zákona č. 381/2001 Z.z. sa z povinného zmluvného poistenia hradí iba škoda na zdraví, pričom tento názor potvrdzuje aj aktuálna judikatúra (napr. rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 4Cdo/168/2009). Európsky súdny dvor v uvedenej veci C-22/12 rozhodol, že povinné poistenie zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla má pokrývať aj náhradu nemajetkovej ujmy spôsobenej blízkym osobám obetí usmrtených pri dopravnej nehode, ale len v tom prípade, ak jej náhradu na základe zodpovednosti poisteného za škodu upravuje vnútroštátne právo uplatniteľné v spore vo veci samej. Tu je treba zdôrazniť, že takúto náhradu na základe zodpovednosti

poisteného za škodu vnútroštátne právo SR uplatniteľné v spore vo veci samej neupravuje, a preto je treba povedať, že žalovaný v 2. rade nie je v tejto veci pasívne legitimovaný.

Vzhľadom na tú okolnosť, že výrok o trovách konania nezodpovedá ani jednému zneniu ust. § 151 ods. 3, 4, 7 O.s.p. odvolací súd musel tento výrok zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku odvolanie nie je prípustné.